

Jumalateenistus Nõos P, 20.03.22 kell 11.00, *Oculi*

Lektsioonid: Sk 3:1–5; Lk 11:14–23

Pihikõne: Ilm 22:11

Jutlus: Ef 5:1–11

Laulud: 159 (1–6); 322 (1–3,4); 458 (1–3); 277 (1–3)

Võtke nüüd Jumal eeskujuks nagu armastatud lapsed, ja käige armastuses, nõnda nagu Kristus meid on armastanud ja on iseenese loovutanud meie eest anniks ja ohvriks, magusaks lõhnaks Jumalale. Aga hoorusest ja kogu rüvedusest ja ahnusest ärgu olgu teie seas juttugi, nõnda nagu on kohane pühadele. Samuti riivatus ja rumalad sõnad ja sündsusetu lõõpimine ei sobi teile, vaid selle asemel olgu tänu. Seda teadke kindlasti, et ühelgi hoorajal ega kõlvatul ega ahnitsejal – tähendab ebajumalateenreil – ei ole pärandit Kristuse ja Jumala riigis. Ärgu ükski petku teid tühjade sõnadega, sest niisuguste asjade pärast tuleb Jumala viha sõnakuulmatute laste peale! Ärge siis saage nende kaaslasteks! Sest varem te olite pimedus, nüüd aga olete valgus Issandas. Käige nagu valguse lapsed – valguse vili on ju igasuguses headuses ja õigluses ja tões –, uurige, mis on Issandale meelepärane, ja ärge hakake pimeduse viljatute tegude kaasosaliseks, vaid pigem paljastage neid!

Vahel öeldakse noorte kohta, kes on läinud halvale teele, et selles pole süüdi nemad, vaid halb seltskond, halvad eeskujud.

Samuti, noored, kes otsivad oma kohta ühiskonnas ja maailmas, vajavad väga eeskujusid ning eeskujudel on nende kujunemises tähtis roll mängida. Noorte elus on aegu, mil nende elu mõjutavad pop-iiolid. Aga ka aegu, mil nad õpivad ametit ja nende eeskujuks on nende õpetaja.

Täiskasvanu puhul aga enam eeskujudest ei räägita, justkui tal neid polekski. Täiskasvanust mõeldakse nagu väljakujunenud isiksusest, kes enam eeskujusid ei vaja ega lase end neist mõjutada. Aga kas see on ikka nii? Eks mõjuta ka täiskasvanute otsuseid ikka mingid arvamused või seisukohad, mis mitte alati pole kujunenud täiskasvanu enda peas?

Kõige lihtsam näide on siin muidugi massimeedia, mida kõik loevad ja vaatavad ning mis oma lihtsalt mõistetavate, kuid tihti oma ülelihtsustamises ebatäpsete sõnumitega väga paljusid otsuseid mõjutavad. Kes poleks viimastel aastatel mõjutatud koroonapandeemiast!

Aga täiskasvanuid mõjutavad ka igasugused harjumused, mille algpõhjus enam meeldegi ei tule. Kui oled ikka kogu eluaja naabrina tülitsevad, siis ei saa ju juba sellepärast ära leppida, et nii on alati olnud. Või kui oled alati valitsuse suhtes kriitiline olnud, siis ei saa rahulikult vaadata ka seda valitsust, mis justkui midagi valesti ei teegi.

Nõnda on inimestel alati eeskujud – nii noortel kui ka täiskasvanutel. Ainult et võib-olla on noorte ja täiskasvanute erinevus siin selles, et noorte eeskujuks on rohkem inimesed, täiskasvanute eeskujuks aga enam nähtamatud asjad – ideed või tõekspidamised.

Apostel aga soovib meie tänases jutlusetekstis eeskujuks võtta hoopis Jumala – nagu armastatud lapsed seda tegema peaksid (on ju Jumal meie, kristlaste armastav Isa!). Mida apostel selle Jumala eeskujuks võtmise mõtleb? Kuidas saab ebatäiuslik inimene eeskujuks võtta Jumalat, kes on ju täiuslik olend?

Esmalt peab Paulus siin eeskuju vääriliseks ühte Jumala tegu, millest ta kõneleb eelmises salmis, 4. peatüki lõpus Ef 4:32: „Olge üksteise vastu lahked, halastajad, andestage üksteisele, nii nagu ka Jumal on teile andestanud Kristuses.“

Jumal on meile andestanud, kas pole imeline! Ja apostel kutsub meid üles võtma Jumala andestamist eeskujuks ka üksteise suhtes. Jumal armastab meid, oma lapsi. Järelikult peame siis võtma oma armastava taevase Isa eeskujuks selles, et andestame ka üksteisele.

Teisalt kutsub apostel meid eeskujuks võtma Kristust. Ka Kristus on meid armastanud „ja on iseenese loovutanud meie eest anniks ja ohvriks, magusaks lõhnaks Jumalale.“ Kas see tähendab, et ka meie peame enda armastust väljendama enese loovutamise ohvriga? Ei, seda pole loomulikult vaja. Kristus on ju sellise ohvri kord juba toonud – meie kõigi eest.

Aga midagi loovutama me peame siiski. Oma maised eeskujud. Oma iidolid, tõekspidamised, harjumused, mille allikas on mujal kui Jumala sõnas.

Kl 3:2j räägib apostel, et me peame mõtlema „sellele, mis on ülal, mitte sellele, mis on maa peal, sest te olete surnud ja teie elu on koos Kristusega Jumalas.“ Kõlab väga radikaalselt, kas pole! Meie oleme surnud juba eluajal. Aga surnud mitte üksteisele, nagu surnud, keda me matame, vaid patule. Me oleme patule surnud (Rm 6:1–14). Patu vastand on Jumal, kes on meile ilmunud Kristuses. Järelikult on meie elu tõepoolest Kristuses. Ja apostel lisabki Kl 3:4: „Kui Kristus, teie elu, saab avalikuks, siis saate ka teie koos temaga avalikuks kirkuses.“

Ühesõnaga, me oleme surnud nendele eeskujudele, mis lahutavad meid Jumalast. Meie eeskujul on Jumal, kes on ilmunud Kristuses.

Ja nüüd hakkab apostel meie kirjakohas loetlema neid halbu eeskujusid, mis on Jumala vastandid. Või siis asju, mis juhtuvad nende halbade eeskujude järgimisel: hoorus, rüvedus, ahnus, riivatus, rumalad sõnad, sündsusetu lõõpimine. Apostel nimetab neid, kes neid halbu asju teevad, ebajumalateenriteks. Seega on nende eeskujuks tõepoolest midagi muud kui Jumal ja Kristus.

Apostel jätkab: „Ärgu ükski petku teid tühjade sõnadega!“ Mis need tühjad sõnad on? Rm 1:18jj annab meile sellest aimu. „Jah, Jumala viha ilmub taevast inimeste igasuguse jumalakartmatuse ja ülekohtu vastu, nende vastu, kes tõde hoiavad ülekohtu kammitsais ... sest et Jumalat tundes nad ei ole ülistanud ega tänanud teda kui Jumalat, vaid on oma arvamustega jooksnud tühja ning nende mõistmatu süda on jäänud pimedaks.“

Kes need tühjade sõnade kõnelejad siis on? Meie kõik! Kuidas nii, kas meie siis pole patule surnud nagu Paulus Rm-s ütleb? Oleme, aga täielikult mitte. Muidu ju apostel meile seda kõike ei räägiks.

Efeso linna kogudus on olnud ju samasugused kristlased nagu meiegi. Ja nemad on võrreldes meiega veel eelisolukorraski, sest nemad on saanud evangeeliumit kuulda apostlilt endalt! Ja siiski manitseb apostel neid – ja koos nendega ka meid –: „Ärge saage sõnakuulmatute laste kaastlasteks!“ Sest nende „süda on jäänud pimedaks“. Aga meie pole enam pimedus, vaid „valgus Issandas“.

Nõnda õpetab apostel kõigile inimestele, nii noortele kui ka vanadele, millised eeskujud oma elus valida. Eeskujusid on palju, kuid valik ei tohiks olla raske, vähemalt mitte selle valikute paljususe pärast.

Raske on eeskujuks valida Jumal ja Kristus. Sest me ei pruugi neid oma patu pärast märgata. Aga, tänu Jumalale, Jumal tuleb meile ka selles appi. Jumal nimelt valib meid ja mitte meie teda. Ta on nagu lapsevanem, kes tuleb lastekodusse oma perre lapsi valima. Valitud laps võib hakata jonnima ja vastu punnima. Aga Jumal on meid valinud ja meie tunneme tema ja ta Poja Jeesuse Kristuse armastust. Meie ei hakka vastu punnima, sest see on meie elu võimalus. Me saame endale eeskujul, mis viib meid ellu.

Ka tänases jutluses ei saa ma mööda meid kõiki praegu rõhuvast teemast: sõda Ukrainas. See sõda sunnib meid pooli valima, sest poliitikas näib see paratamatuna. Kas oleme Venemaa kui agressori poolel või Ukraina kui agressiooni ohvri poolel? Keda võtame eeskujuks, kas lääne demokraatlikud väärtused või Putini-Venemaa konservatiivsed imperialistlikud väärtused?

Püütakse jääda ka neutraalseks. Kindlasti on ka inimeste hulgas palju neid, kes ei taha pooli valida. See on nii ka riikide tasandil. Pooli ei sooviks valida nt Hiina ja mõned teisedki Venemaaga varem sõbrustanud või tema fossiilkütustest sõltuvad riigid.

Isegi NATO püüab mõnes mõttes neutraalseks jääda, nii ebameeldivalt kui see ka ei kõla. Sest lisaks hirmule kolmanda maailmasõja ees mõistetakse vist, et veelahke ei ole siinjuures liberaalse demokraatia ja konservatiivse imperialismi vahel, vaid inimkonna lähitulevikus: kas jätkame pika ja verise sõjaga või saame edasi minna rahu.

NATO kaalutlused on siin mõistetavad, kuid häda on selles, et selline hoiak ei garanteeri rahu. Sellest saavad aru kõik demokraatlikud jõud ja see tekitab demokraatia leeris ka pingeid.

Kus on siis lahendus? Kristlastena võime julgelt öelda, et lahendus on kristlikus religioonis. Sest ehkki ka kristlus nõuab poolte valimist, pole see valik mitte demokraatia ja imperialismi vahel, vaid igavese elu ja igavese surma vahel.

Kristlase valik ei saa olla viimselt ei NATO ega Venemaa, vaid Jumal ja Jeesus Kristus, nii nagu ennist kõnelesime. Jah ilmaliku riigi kodanikena on meil tarvis valida, vähemalt nähtavalt, ka pool.

Ja Eestis, tänu Jumalale, on see seekord ka võimalik. Mitte nagu II ms ajal, mil Eestit ründasid kaks imperialistlikku diktatuuri, Venemaa ja Saksamaa ning poole valimine polnud isegi moraalselt võimalik.

Ent kui meie eeskuju on Jumal ja Jeesus Kristus, siis oleme valinud armastuse poole. Mitte isegi maise armastuse poole, mis läheb liberaalses demokraatias segamini vabadusega ja inimõigustega, vaid Jumala armastuse, *agape* poole, mis väljendub maailmas ligimesearmastuses.

Kristlase ülesanne pole mitte ära hoida konflikte ja lähtuda oma valikuis perspektiivist, mille puhul sünnib kõige vähem inimohvreid, vaid jääda igas olukorras armastavaks ligimese vastu. Sel lihtsal põhjusel, et Jumal on meid enne armastanud.

Selline on kristlaste, valguse laste tee, sest kui hakatakse pooli ja eeskujusid valima maistes asjades, siis võib juhtuda, et hakkame, nagu apostel ütleb „pimeduse viljatute tegude kaasosaliseks“. Valgusena, Issandas oleva valgusena saame aga pimeduse tegusid vaadata kõrvalpilguga, need ära tunda ja neist hoiduda. Kus pole Jumala armastust, seal on pimedus. Ent käigem nagu valguse lapsed!

Aamen.